

Har Aftenposten manipulert fakta?

Gjennom hele våren og forsommeren i år har Aftenposten presentert mer enn 50 saker som har fremstilt majoriteten av norske apotek som grådige haier og apotek-eierne som snyltende jukse- og apotekmakere. Blant avisens sannhetsvitner har vi funnet både svensk legemiddelindustri, norske legemiddelfirmaer og statens eget fagorgan for legemiddelsaker.

Kai Finsnes
Adm. dir. Apotekforeningen

Aftenposten oppfattes nok som en edruelig og sannferdig avis av de fleste leserne. Man regner med at avisen har dekning for sine påstander. Men i saken om norsk apotekmarked har redaksjonen mistet sin edruelighet, og tidvis latt sannferdigheten fare. Noen av Aftenpostens påstander og konklusjoner har etter vår oppfatning vært hinsides både edruelighet, sannhet og fornuft. Her ser vi på noen få eksempler, og viser hvordan vi mener Aftenposten bevisst manipulerer virkeligheten.

OM LEGEMIDDELGROSSISTENE

Aftenposten skriver 20.03.07: "Et nytt prissystem skulle sikre forbrukerne billigere medisiner. Men store deler av gevinsten fra legemiddelproduzentenes priskutt havner i grossistenes lommer."

Aftenposten har i en artikkelserie satt søkelys på at kopilegemidler er dyre i Norge. Store priskutt fra legemiddelindustrien har ikke kommet forbrukerne og staten til gode, men blitt liggende igjen som skyhøye avanser i grossistledet.

Aftenposten sikter til trinnprissystemet, som i 2005 avløste et prissystem for generika som knapt hadde hatt noen effekt på prisene. Hittil har trinnprissystemet sikret staten og forbrukerne innsparinger på over en milliard kroner, og legemidlet med størst omsetning har blitt 85 prosent billigere. Flere andre store legemidler har blitt 75 prosent billigere de siste 2-3 årene. Trinnprissystemet har åpenbart sikret forbrukerne (og staten) billigere medisiner. Og det har skjedd nettopp fordi grossistene har hatt insentiver til å presse prisene betydelig ned.

OM KONKURRANSE

20.03.07 skriver Aftenposten: "Kjedeapotekene konkurrerer ikke seg imellom. De tar ut det maksimale de har lov til å ta for varen."

22.03.07 skriver Aftenposten: "De tre store grossistene bestemmer alt, og ser seg ikke tjent med å konkurrere. Resultatet er dyrere medisin"

13.04.07 skriver Aftenposten: "Det er ingen konkurranse mellom apotek med ulike eiere. Det viser en ny undersøkelse fra Norges Handelshøyskole."

Aftenposten glemmer behendig å gjøre oppmerksom på at myndighetene har valgt å regulere prisene gjennom et system med maksimalpriser, fordi det er svært liten prisfølsomhet på legemidler og dermed ikke grunnlag for priskonkurranse. Staten dekker det meste av utgiftene, legen som velger legemidlene er lite opptatt av kostnadene, og kunden/pasienten har ingen innflytelse på produktvalg og betaler bare en mindre egenandel. Det er ingen forventning til at priskonkurransen på disse legemidlene skal være stor, og dette er et bevisst valg fra myndighetenes side som har valgt andre verktøy for å oppnå lave priser. Det er heller ingen vesentlig priskonkurranse blant apotek uten kjedetilknøyning eller blant apotek i andre land der det er en tredjepart (staten eller et forsikringselskap) som betaler legemidlene.

Det er derimot betydelig konkurranse på andre områder innenfor apotekmarkedet. De siste fem årene, etter at kjedene fikk en dominerende plass, har det blitt stor konkurranse om tilgjengelighet til apotek, åpningstider og service har blitt et viktig konkurranseparameter, og tilbudspriser på handelsvarer har blitt vanlig.

OM PRISKUTT

23.04.07 siterer Aftenposten adm. dir. Kenneth Nyblom i Foreningen for generiske lækemedel (FGL) i Sverige: - Den norske staten har tapt milliarder på prissystemet sitt.

2 86 41 35

21.03.2007 Aftenposten

Medisintilsyn

Faksimile Aftenposten 14.03.2007

21.03.2007 Aftenposten

skuffet over Økokrim

Har anmeldt prisjuka to ganger uten respons

Så alvorlig var statens legemiddelverk på det de ansatte var utvalgte avtaler og prisjuka på legemidler, at de ikke aksepterte at Økokrim skulle levere resultatet.

der skulle betale for utvalgte i det de ikke aksepterte at Økokrim skulle levere resultatet. De har anmeldt Økokrim to ganger uten respons.

AstraZeneca krøp til korset etter anmeldelse
I november 2006 ble AstraZeneca anmeldt for å ha brutt loven ved å senke prisen på legemidlet Celebrex. Selskapet ble pålagt å senke prisen på legemidlet med 10 prosent.

GROSSISTENE EIER APOTEKENE
De generiske eierformene er 83 prosent av de generiske eierformene i Norge. I 2006 var 343 apotek eierformene i Norge.

Portrait of a man with glasses, likely a reporter or official mentioned in the article.

SYSTEMET DET BLE JUKSET MED
Diagram showing the flow of information and actions between the pharmaceutical industry and the regulatory system.

23.04.07 skriver Aftenposten på lederplass: "I dag kan Aftenposten fortelle hvordan Norge kunne ha spart flere milliarder kroner dersom myndighetene hadde prioritert tvungen bruk av kopilegemidler, slik de har gjort i Sverige.

Norge kunne spart flere milliarder kroner om de presset prisene på kopilegemidler på linje med Sverige, mener svensk legemiddelindustri. Svenskene sparte 7 milliarder kroner på fire år."

Det er interessant å registrere at Aftenposten støtter seg på svenske generikaselgere når de skal dokumentere at norske apotek gjør gode penger. Svensk legemiddelindustri er rimeligvis bekymret for at de gjennom den forestående avmonopoliseringen av apoteksystemet i Sverige, skal få det samme apoteksystemet som i Norge. Her i landet har sterk innkjøpsmakt hos apotekkjedene rammet generikaindustriens marginer hardt, til fordel for norske forbrukere, staten og apotekene.

Det er mildt sagt underlig hvordan man kan kalkulere at den norske stat har tapt milliarder på prissystemet for generiske legemidler, når man vet at dette markedet har en årlig omsetning på i overkant av en milliard kroner. Å ha tapt flere milliarder kroner i løpet av de 2 1/2 årene dette systemet har virket, er rett og slett en umulighet.

23.04.07 skriver Aftenposten videre: "Nå skal Sverige utvikle sitt statlige apotekmonopol, og det er én ting industrien frykter mer

enn noe annet: Norske tilstander! De har fulgt nøye med i hvordan store priskutt fra industrien i Norge har havnet som fortjeneste i grossistenes lommer."

Aftenposten utviser en rørende ømtanke for svensk legemiddelindustri, som deres representanter sikkert setter stor pris på. Det er knapt overraskende at industrien frykter et system som mer effektivt enn noe annet system tvinger industrien til å senke prisene. Det er den norske vertikale integrasjonen mellom apotek og grossist som forskyver forhandlingsmakt fra industrien selv og over til grossist- og detaljistleddet. Resultatet er at apotekene tjener mer, at tilgjengeligheten til apotek blir bedre og at forbrukerne får rimeligere legemidler. Den eneste taperen i systemet er legemiddelindustrien – en industri som Aftenpostens journalister i de fleste andre sammenhenger synes å mene har mer enn god nok fortjeneste. Aftenpostens korstog mot vertikal integrasjon er den eneste gavepakken til den svenske legemiddelindustrien i debatten om den fremtidige organiseringen av det svenske apotekmarkedet.

OM FRITTSTÅENDE APOTEK

22.03.07 skriver Aftenposten: "Styret i Apotekforeningen består av kjedetoppene. Frittstående apotek er ikke representert."

Her har Aftenposten sjekket informasjonen sin svært dårlig. Et raskt oppslag på Apotekforeningens hjemmesider ville vist dem at styret

i tillegg til å bestå av tre kjedeledere, også består av administrerende direktør i det statseide Sykehusapotekene ANS, og ikke minst at foreningens styreleder eier sitt eget apotek og kun inngår i innkjøps samarbeidet Ditt apotek. Frittstående apotek er følgelig representert helt til topps i styret!

OM NORDISK PRISSAMMENLIGNING

20.03.07 skriver Aftenposten: "I Norge er kopilegemidler i snitt to til tre ganger så dyre som i Sverige og Danmark, viser en evaluering fra Statens legemiddelverk fra 2006."

Det er riktig at Legemiddelverket i 2006 påsto at kopilegemidler i snitt er to til tre ganger så dyre som i Sverige og Danmark. Det betyr imidlertid ikke at de er to til tre ganger så dyre. En undersøkelse fra det internasjonale analysefirmaet IMS Health viste i 2006 at kopilegemidler i Norge i snitt var på omtrent samme nivå som i Sverige og Danmark, og dette hadde Aftenposten full mulighet til å ha kunnskap om. Samme selskap har i 2007 vist at kopilegemidler i gjennomsnitt er billigere i Norge enn i Sverige og Danmark.

I tillegg har Helse- og omsorgsdepartementet i et høringsbrev i juni i år understreket at Legemiddelverkets prissammenligninger "er basert på en svært enkel metode og dermed ikke gir et fullstendig bilde av situasjonen."

29.06.07 skriver Aftenposten: "Prisene har gått ned, men fortsatt er de fleste kopilegemidler i Norge langt dyrere enn i Sverige og Danmark."

20.06.07 fikk Aftenposten presentert IMS Healths prisundersøkelse som viste at kopilegemidler i gjennomsnitt er minst like rimelige som i Sverige og Danmark. Riktignok finnes det fortsatt eksempler på kopilegemidler i Norge som er dyrere enn refusjonsprisene i Sverige og Danmark, men samlet sett betaler norske forbrukere og staten mindre for forbruket av kopilegemidler enn om tilsvarende legemidler hadde vært kjøpt i Sverige eller Danmark. Og det finnes mange eksempler på kopilegemidler som er billigere i Norge. Aftenposten velger likevel om og om igjen å skape et falskt inntrykk av at kopilegemidler er dyrere i Norge enn i Sverige og Danmark.

OM ERLING GRIMSTAD

11.05.07 skriver Aftenposten: "Han har gransket legemiddelgrossistene og ville orientere stortingspolitikere om kritikkverdige forhold i apotekbransjen. Men aktører i bransjen prøver nå å stoppe advokat Erling Grimstad. Den tidligere Økokrim-toppen føler seg direkte truet."

Korrespondansen mellom Apotekforeningen og Erling Grimstad og Apotekforeningens brev til Stortinget om Grimstads påstander, er tilgjengelig på Apotekforeningens hjemmeside (<http://www.apotek.no/sw25074.asp>). Enhver som leser brevet (med unntak av Grimstad selv) ser at intensjonen bak Apotekforeningens brev helt åpenbart ikke var å true advokat Grimstad til taushet, men snarere et ønske om å få del i hans innsikt. Det er vanskelig å

forstå hvordan en invitasjon til et møte, på et tidspunkt Grimstad selv kunne bestemme, kan tolkes som en trussel og et forsøk på å stoppe ham.

OM LEGEMIDDELVERKETS ROLLE

14.03.07 skriver Aftenposten i sin overskrift: "Medisintilsyn skuffet over Økokrim - Har anmeldt prisjuks to ganger uten respons"

I reportasjen skriver Aftenposten: "Hun (direktør i Legemiddelverket Gro R. Wesenberg, red. anm.) ønsker ikke å kommentere Økokrims innsats, men Aftenposten er kjent med at ledelsen i SLV er skuffet over at Økokrim ikke har gått aktivt inn i saken."

Det er selsomt at ledelsen i et statlig forvaltningsorgan gir til kjenne overfor Aftenposten at de er skuffet over påtalemyndighetenes arbeid. Det er snublende nær å tro at forvaltningsorganet Legemiddelverket forsøker å påvirke påtalemyndighetenes arbeid og prioriteringer.

At det angivelige "prisjuks" skal være anmeldt to ganger, er ukjent for dem som skal være anmeldt (grossistene).

OM GRÅSONEANBUD

27.03.07 skriver Aftenposten: "Staten fikk store rabatter på en rekke legemidler ved å sette dem ut på tilbud i legemiddelindustrien. Men apotekene leverte i påfallende stor grad ut alternativer til rabattpreparatene.(....)"

Apotekkjedene skylder på at legene ikke fylte ut reseptene skikkelig."

28.03.07 skriver Aftenposten: "Legenes to øverste sjefer avviser også blankt påstandene fra Apotekforeningen om at det er legenes feilaktige resepter som er årsaken til at de såkalte gråsonerabattene, som Aftenposten omtalte i går, ikke fungerer og at staten dermed mister store rabatter."

Denne saken gjelder sykehusenes Legemiddelinnkjøps samarbeid (LIS), som har fremforhandlet rabatter fra legemiddelprodusentene på produkter som forskrives av sykehusleger, men som kjøpes i primærapotekene. Fra statens side er det satt opp klare kriterier for at apotekene skal utlevere de merkenavnene som legene har forskrevet. Dersom disse kriteriene ikke er oppfylt, står apotek og kunde fritt til å velge andre generiske alternativer.

Det påfallende i denne saken er at Aftenposten fremstiller det som om apotekene saboterer denne såkalte gråsonerabattordningen. Faktum er at Aftenposten var kjent med en rapport fra Trygdeetaten da de trykket disse sakene. Rapporten fastslo at bare én prosent av de kontrollerte reseptene var riktig utfylt slik at de utløste rabatt. Trygdeetatens evaluering konkluderte med at "apotekene i stor grad utleverer avtalepreparat og registrerer sykehus slik at Trygden oppnår gråsonerabatt", og at "rabattlegemiddelet" i utstrakt grad utleveres selv om kriteriene for dette ikke er oppfylt.